

אֶלְזָרִי אַלְקָזָהָל

יעונים וביורים בגדר מצות הכהן,
פרטיו, דיןיו ותוכנו הרוחני

גדר מצות הכהן • מילן שהמלך הוא הקורא בהכהן?
מדוע נקבע הכהן בחג הסוכות דוקא? • הכהנות כל התכונות למקדש

קובץ זה יוצא לאור
לעלילוי נשמת האי גברא רבא, רודף צדקה וחסד
זכה לפזר מכיספו להדפסת תורה כ"ק אדרמ"ר מליבאוואויטש ז"ע
הרב החסיד ר' מאיר בהר"ר שמחה יצחק ע"ה זיאינץ

ס. פאולו ברזיל
לב"ע ביום ג' סיון ה'תשפ"א
תנצב"ה

ולזכות יבלחט"א בניו הני לומדי ותמכיו אוריעיתא, רודפי צדקה וחסד,
ראשונים לכל דבר שבקדושה ה"ה האחים החשובים
הרב החסיד ר' ישראאל אפרים מנשה
והרב החסיד ר' יוסף משה
וכל בני משפחתם שיחיו
יהי רצון שיתברכו בכל מיל' דמייטב מנפש ועד בשר,
ובחצלה רבה ומופלגה בכל אשר יפנו, תמיד כל הימים

מכון אור החסידות   **Or Hachasidus**
סניף ארץ הקודש   Head Office
ת.ד. 2033   1469 President St. #BSMT
כפר חב"ד 6084000   Brooklyn, NY 11213
03-738-3734   United States
Likras@likras.org   (718) 534-8673

צוות העוריכה וההగהה: הרב לי יצחק ברוק, הרב משה גוראי,
הרב מנחם מענדל דזוקמן, הרב צבי הירש זלמנוב, הרב שלום חוריטונוב, הרב מנחם
טיטלבום, הרב אברהם צו, הרב יצחק נוב, הרב מנחם מענדל רייכט, הרב אליהו שוינקה

אוצרות הקהל

שאינם מכיריהם כו) "חייב להכין לבם ולהקשיב אונס לשותם באימה ויראה גילה ברעהה . אפילו חכמים גדולים שודעים כל התורה כולה חייבן לשמע בכוננה גדולה כו' וכי שאינו יכול לשמע כו' שלא קבעה הכתוב אלא לחזק דעת האמת כו' מפי הגבורה שומה" - כי אין ה��לית - הלימוד, אלא קבלת עול מצוות.

וגם זה שמצוות כתיבת ס"ת תכילה הלימוד - נוגע לדינה, וכמ"ש הרא"ש בהל' קטנות ריש הל' ס"ת, דמצוות כתיבת ס"ת שעל כל אחד והאחד היהת "בדורות הראשונים שהיו כותבים ס"ת ולומדין בו, אבל האידנא שכותבין ס"ת ומניחין אותו בבתי הכנסת לקורתם בו ברבים מצוה עשה היא על כל איש מישראל אשר ידו משגת לכתוב חומשי התורה ומשנה וגמר ופירושי" להגנות בהן הוא ובנו, כי מצות כתיבת התורה היא למדוד בה כדכתיב ול마다 את בני ישראל שימה בפיהם וע"י הגمرا והפ"י ידע פ"י המצאות והדינים על בוראים لكن הם הם הספרים שאדם מצוה לכתחבם" (ועי" בזה באריכות בלקו"ש חכ"ג ע' 18 ואילך).

(בעיקר) בשביל לימוד התורה. וכמפורט בכתב שתוכנן מצות הקהל הוא "למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו את ה' אלקיים ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת ובניהם אשר לא ידעו ישמעו ולמדו ליראה את ה"א כל הימים גוי" - היינו שעיקר ההדגשה היא על יראת ה' המביאה לידי עשיית המצאות; משא"כ מצות כתיבת ס"ת תוכנה הוא "ועתה כתבו גור ול마다 את בני ישראל שימה בפיהם", שתכלית הכתיבה היא - הלימוד (ועי" חינוך מצוה תרג).

וחילוק זה בין שתי מצוות אלו הוא להלכתא, ועוד שיש מזה נפק"מ למעשה.

דנהנה, במצוות עניין הקהל כתוב הרמב"ם רפ"ג מהלי' חגיגה "מ"ע להקהל כל ישראל אנשים ונשים וטף כו' ולקרות באניהם מן התורה פרשיות שהן מוזרות אוthon במצוות ומחזקות יהיהם בדת האמת", והינו שכל העמד הגדול והקדושה הזאת איינו (כ"כ) בשביל לימוד התורה (לימוד פרשיות אלו), אלא בשביל החיזוק והזירוז בקיום המצאות. ויל' שזהו הטעם למ"ש הרמב"ם בהמשך העניין, שהכל (גם אלו

המודר מודפס
עליל' שבסת
האליטה והחשובה מורה
בת ביהדות"ר ר' דב
ביסטריצקי
ולסוטה משהה שחוו

טַלְקָרְאָ אֲנֵי זֶה

יעזונים בדברי הכתוב על מצות הקהל

מלך שהמלך הוא הקורא בהקהל?

מהicken ידעין שהקהל הוא מצוה לדורות ולא ציוו שנצטווה ויוציאו לעשות אחרי פתרת משה? / תקרא את התורה – כל התורה או משנה תורה בלבך? / יעזונים בדברי הכתוב על מצות הקהל וביאוריhem ברש"י על התורה

"ויכתוב משה את התורה הזאת, ויתנה אל הכהנים בני לוי הנושאים את ארון ברית ה', ואל כל זקני ישראל. ויצו משה אותם לאמר, מקץ שבע שנים במועד שנת השmittה בחג הסוכות. בכואל כל ישראל לראות את פניו ה' אלקיים במקום אשר יבחר, תקרא את התורה הזאת נגד כל ישראל באזניהם. הקהיל את העם וגוי" (פרשת וילך לא, ט-יב).

ובפירוש רש"י:

"תקרא את התורה הזאת – המלך ה' קורא מתחילה 'אללה הדברים', כדאיתא במסכת סוטה, על בימה של עץ שהוא עושין בעזרה".

והנה, זה שפירוש רש"י ש"תקרא את התורה הזאת" מכובן אל המלך (אף שלא נזכר בכתב שם "מלך" כלל), כבר פירשו מפרשים (ראה באර מים חיים. דבק טוב. משכלי לווד. משמות הקודש), שלמדן מה שנאמר "תקרא" לשון יחיד [אף שהפתיחה היא בלשון רבים: "ויצו משה אותן לאמור –

ומזה מוכח שמשה מדבר כאן אל אחד המיויחד, ומסתבר שהוא יהושע הנזcker בכתוב שלפני זה (לא, ז), ואליו מצווה משה שהוא שיקרא באזני העם בהיות שהוא שנחמנה ל"מלך" על ישראל.

[ויש להוסיף, שפירוש זה ש"תקרא" מכובן להמלך למד הוא מעניינו, כי הכתוב ממשיך ואומר "הקהל את העם" בלשון יחיד – והינו שמדובר כאן לאדם יחיד שבכוחו להקהל את העם, ובפשטות הוא המלך שבראש העם ושולט עליהם].

אמנם יש לדקך באדריכות לשון רשיי "המלך חי קורא", בלשון של סיפורם דברים – ולכורה ה"י צריך לפחות בקיצור: "תקרה. המלך", ותו לא!

ב. ונראה, שנתכוון רשיי להשミニינו שזו מצוה לדורות:

בפשותו של מקרה כאן, החיווּ ד"הקהל" הוא בהמשך לתוכן הכללי של הסדרה, שמשה מספר לישראל "בן מאה ועשרים שנה א נכי היום" (לא, ב) ומזכזה להם אודות ההנאה לאחר מותו, על ידי יהושע שהוא יכניס אותם לארץ ישראל ויניחיל אותן;

ומעתה מסתבר, שגם מה שמסופר אודות כתיבת ספר התורה ונינתנה לכוהנים והציווי להם אודות "מקץ שבע שנים וגו'" הוא עין מיוחד שצורך להיעשות לאחר מיתה משה, והינוי, שלאחר מיתה משה והכגינה לארץ ישראל על ידי יהושע – "מקץ שבע שנים" לאחר מכן יש לקיים מעמד חד-פעמי של "הקהל", שבו יהושע יקרא בספר התורה בפני העם ויעורר את ישראל ביראת ה' ושמירתו "כל דברי התורה הזאת".

וכדי לשולל פירוש זה, מדגיש רשיי "המלך חי קורא" – והינוי, שייהושע לא נצטווה בקריאה זו כעניין מיוחד במינו בקשר עם זה שהוא יכניס את עם ישראל לארץ, אלא זו מצוה קבועה שעל "המלך" בכל דור ודור, יהושע נצטווה בזה בתורו "מלך".

והכרח לפреш כן את פשט הכתוב, הוא מה שמתخيل ואומר "בבוא כל ישראל לרואות את פני ה' אלקין במקום אשר יבחר" – שמצוות השחovic הוא כאשר עלולים לרגל "במקום אשר יבחר" שהוא בית המקדש;

והרי כבר למדנו בתחילת פרשת ראה (ראה פרשי שם יב, יא), שמשה אמר לישראל שלא יבואו מיד בעת הכנסתה לארץ "אל המנוחה ועל הנחלה" בהשראת השכינה, אלא ה"י זמן ממושך עד לבניין בית המקדש.

זוכן חבר בפני דוד (ללחיד"א) כאן: "דכתיב 'במקום אשר יבחר' ומשמע בבית המקדש". אלא שם הקשה מזה על הפירוש ש"תקרה" מכוון ליהושע – שהרי "יהושע לא קרא בבית המקדש"!

אך אפשר לישב שייהושע קרא במשכנן שילח, שגם הוא בכלל "המקום אשר יבחר ה'" (ראה ראי'ם ועוד לפרש"י ראה יב, ה), וגם שם היו עלולים לרגל (ראה רמב"ן פ' ראה טז, ט. שם יב, ח. וראה הר המורי לרמב"ם בתחילת הלוות בית הבחירה).

אלא שמל מקום, בודאי לא ה"י זה "מקץ שבע שנים" לאחר הכנסתה לארץ, שהרי ארבע עשרה שנה עמד המשכן בגלגול שהוא בודאי אינו "המקום אשר יבחר" (ואז היו הבלתי מותר – ובחים קיב, ב), ורק לאחר מכן הגיעו לשילה. ועיין לקוטי שיחות חל"ד ע' 881 הערכה 61].

ג. והנה, רשיי מפרש "המלך חי" קורא מתחילה 'אלח הדברים', וצריך ביאור מקרוון ב"פשותו של מקרה" – הרי הציווי הוא בלשון כללית "תקרה את התורה הזאת", ומניין שהכוונה דוקא לספר דברים?

ובספר "דבק טוב" על רשיי כתוב: "ומದامر 'הוזאת' ממשע דוקא משנה תורה". אמן

ע"י המלך, כמפורט במשנה (סוטה מא, א. ו/or רשיי שם ד"ה שנאמר) – אין הכרח לפחות שמצוות הקהלה היא מצוה דהמלך, ואדרבה, משפטן הרמב"ם ריש פ"ג מהל' הגינה "מ"ע להקהל כל ישראל" (סתם, ולא כתוב שהחובב הוא על המלך לעיל הקהיל" וכיו"ב) משמע שלא הוא ממצוות המלך. גם בוגוע לקריאת הפרשיות, הרי מזה שהרמב"ם לא הזכיר הא דמלך קורא תיכף בתחילת הפרק כשמדובר עצם המצוה (כ"א בהלכה ג שם), ממשע קצת שא"ז מעצם גדר המצוה ואפ"ל דהו רק מפני כבוד המלך וכיו"ב, לכבדו בקריאה שמחוייבים בה הכל, אבל לא הוא מצותו (ועי" ברבב"ג כאן בחთועלת הי"ג, שכ"י "המלך או הכהן" או הנשיא שבישראל". ועד"ז בארכנאל יזכיר הגדול שבעם שהוא המלך או השופט". (וראה לשונו לפנ"ז שם). ועי"ע בחייב ובמנ"ח מ"ע תריב. לקו"ש ח"ט ע' 323 ואילך וע' 367. ובמצווין שם). וא"כ מצד גדר עצם המצוה אין כאן שייכות ליהושע דוקא כו'.

והנה, אף מצוות כתיבת ס"ת לכל אחד נאמרה רק לבסוף, כנ"ל. וייל שאף זה שייך לדגר מצוות – ודומה לביאור הניל' גבי הקהלה. כי גם במצוות כתיבת ס"ת, מפורש בה "כתבו – מעלה עליו הכתוב אליו קבלו מהר סיני" (מנחות ל, ה), והוא להלכה ברמב"ם הל' ס"ת ריש פ"ז; והינוי נמי כי זה (תוון) מצוות כתיבת ס"ת בשלימותה, שגם אלו שלא היו בגופם בהר סיני בעת קבלת התורה, ה"י אצלם מעין קבלת התורה. וכך נאמרה מצוה זו בסימוכות ליציאתם מן המדבר ומנשיאות משה.

יעל' כן נראה דבאמת מקומה של המצוה כאן הוא משום גדר המוחדר בה שלא כשאר מצוות התלוויות בארץ. והוא מה דכתיב הרמב"ם בהל' הגינה פ"ג ה"ו בתוכן מצוה זו וזה: "חייבין להכין לבם ולהקשב איזם לשמו באימה וויראה וגילה ברעהה כיום שנחינה בו בסיני אפילו חכמים גדולים שיודעים כל התורה כולה כדי שייהי תמיד מעין קבלת התורה בסיני, דהוא לפי שבמ"ת בהר סיני היו (בכללות) שני דברים: (א) קבלת התורה בענינה (לימודה), (ב) קבלת מצוות. ויש לומר, שב' המצוות הניל' הן כנגד שני עניינים אלו: מצוות הקהלה ענינה – קבלת מצוות התורה, ומצוות כתיבת ספר תורה – היא

הגבורה שומעה שהמלך שליח הוא להשמע דברי הארץ-ה-ל". ועפ"ז ייל דבשואר מצוות התלוויות בארץ התנאי בהן דכניתה

אוצרות הקהל

כג

אוצרות הקהל

ליראה את ה"א כל הימים אשר אתם חיים על האדמה אשר אתם עוברים את הירדן שמה לרשותה". ושוב מתרץ בפשתות מדוע נאמר זה רק כאן, כי מצוה זו נאמרה בסוגנון (זהיא כעין) צוואה וציווי ליהושע, באופן הנגתו בכניסתו לאرض. ומהוור שפיר מה שלא נאמרה מצוה זו בהמשך למצות שמייטה, שאלא נאמרה שם לא הייתה אלא פרט למצות שמייטה בהר סיני בתחלת הארבעים שנה, אבל משנאמרה כאן הודges שענינה הוא צוואה והוראה בהנגגה הרצוי של בני ישראל לאחרי התישבותם בארץ ישראל.

אין להקשוט שגם מצווה שמייטה עניינה שעל ידה יתקיימו ישאל בארץ, וכומודges בתוכחה שבעון שמייטה גלו ישראל מארצם כו' - כי חלוקה וביתור מצווה שמייטה ממצות הקהל: מצווה שמייטה היא מצוה פרטית, מצווה היחיד שמייטה היא מצוה גורו, וגם את'ל שכ"א צריך לקיים בשדה שלו, וגם את'ל שהיא (גמ') מצווה הציבור, הרי ס"ס מצווה שמייטה היא רק מצווה פרטית שמקיימים בארץ; משא"כ מצווה הקהל שהיא מצווה כללית ביותר - וולמדו ליראה גורו (וуд) כל הימים גורו, הינו שהיא מביאה לקיום כל המצוות וכל הימים, והיא תלוי במלך הcovש את הארץ, עד כיבוש יהושע.

והנה כי הוא ע"פ פשטונו של מקרא, אשר מצווה הקהל באה בהמשך לדברי הצוואה ליהושע אודות בית וכיבוש הארץ כו'. אמנם עד ההלכה שהיא מצווה בכל המצוות לדורי דורות, צריך עדרין ביאור ואין הנ"ל מספיק, ובפרט לפי הדיעות שמצוות הקהל אינה מצווה המלך דוקא, פירוש, דרכ' שקריאת הפרשיות היא

והנה עד הפטת לכוארה אפשר לתרץ, שבמצוות הקהל נאמר "תקרא את התורה הזאת נגד כל ישראל", והיינו שהמלך קורא "מתחלת אלה הדברים" (עיי' סוטה מא), ומכיון שהتورה הזאת לא נגמרה כתיבתה עד סמוך למיתה משה (עיי' בכואבתה ט), לכן אין מקום לצוות עד מצות הקהל עד אז. איברא דזהה תירוץ החוק, כי עניין זה (אליו פרשיות נקרוות על ידי המלך) הוא רק פרט אחד מצוה זו, וקשה לומר ש(רק) בשביל זה תחעכב אמרית מצווה זו לישראל עד לאחרי אמרית שאר כל מצות התורה. ועוד ועicker, מצינו כמה מצות כיו"ב, ולדוגמא הציווי עד ס"ת של המלך "וכתב לו את משנה התורה הזאת" האמור בפרשת שופטים, דהיינו כל התורה (עיי' סנהדרין כא), והרי נאמר הדבר ונכתב בתורה לפני גמר כתיבת כל התורה ככללה. אולם בפשותו של מקרא יש לישב כיוון שקריאה זו באה לחזק את יראת ה' אצל כל ישראל, "האנשים והנשים והטהף .. ויראו את ה' אלקיים ושרמו לעשות את כל דברי התורה הזאת", הרי לא מסתבר שהמלך יקרא את התורה כולה, דבר שיכביד על הנשים והטהף וכו' בגלל אריכות הזמן, וגם לא למדוד מזה כ"כ להיות "ויראו את ה' אלקיים ושרמו לעשות"; ועתה מובן דיקוק לשון רשי' לפреш שהמלך לא קרא את התורה כולה, הוא בפשטות:

אבל לפי זה עדיין צ"ע בלשון רשי', שלכאורה ה' צריך לומר "מלך ה'" קורא בספר משנה תורה (וכלalon רשי' בספר יהושע שם, ועוד) וכיצד בזה, ואוז ה' מתאים לשון הכתוב "תקרא את התורה הזאת" - הרי כמו שבפסקוק "ויקתוב משה" פירוש "התורה הזאת" הוא רק ספר דברים (כי הספרים הקודמים היו כתובים כבר לפני כן), אך בציויו של אחריו יש לפреш "התורה הזאת" על ספר דברים דוקא, ומובן מוקוד דברי רשי'. [ובאמת מցנו כעין זה גם בפירוש רשי' בספר יהושע, על הפסוק (א, ח) "לא ימוש ספר התורה הזאת מפני" - רש"י מפרש שהכוונה היא (לא לכל התורה כולה, אלא) ל"ספר משנה תורה".]

אבל לפי זה עדיין צ"ע בלשון רשי', שלכאורה ה' צריך לומר "מלך ה'" קורא בספר משנה תורה (וכלalon רשי' בספר יהושע שם, ועוד) וכיצד בזה, ואוז ה' מתאים לשון הכתוב "תקרא את התורה הזאת"; ומה טעם דיקוק ופירט "מתחלת אלה הדברים".

ונראה, שהכרחו של רשי' לפреш שהמלך לא קרא את התורה כולה, הוא בפשטות: כיון שקריאה זו באה לחזק את יראת ה' אצל כל ישראל, "האנשים והנשים והטהף .. ייראו את ה' אלקיים ושרמו לעשות את כל דברי התורה הזאת", הרי לא מסתבר שהמלך יקרא את התורה כולה, דבר שיכביד על הנשים והטהף וכו' בגלל אריכות הזמן, וגם לא למדוד הנדרשים ומתחאים בנידון דין.

אמנם כיוון שישנם כמה פרשיות ופסוקים בתוך "אללה הדברים" שאין נוגעים (באופן ישר) לכונה מיוחדת זו של חיזוק יראת ה' -

לוזה מוסיף רשי' ומודגיש "מתחלת אלה הדברים בדאיותא במסכת סוטה": הקריאה התחילה מ"אללה הדברים", אבל לאחר מכן לא קרא המלך את כל הספר, אלא דילג חלק מהפרשיות, כמפורט במסכת סוטה בדיקוק].

והי רצון שנוכה השתא להיות בני חורין בארץ ישראל, ולקיים מצווה "הקהל" במקומות אשר יבחר ה' - בבית המקדש השלישי, ונשמעת הקריאה בתורה מפני המלך, מלך המשיח, מהרה יגלהacci'ר.

תוכנה של מצות הכהן להמשך לשנת השמיטה

להמשיך את השמיטה לשש שנים

מודע נאמר ש"הקהל" הוא "בשנה שנייה" ולא בשנה ראשונה של שמיטה? או ששמיטה נהוגה באדר? כיצד מחרירים ליהורי את ההכרה ש"הקהל בראשות ארון הכל" / ומפני מה נקבע "הקהל" בחג הסוכות דוקא? מהות עניין הכהן להמשך לעבודת השמיטה הרווחנית

עינונים

יבאר ע"פ דברי הראשונים רתוון מצות אל כל' יותר מכל המצויות,
משמעותו הרבה לדיני מצות אל בהלכה

בגדרי מצות הכהן וכתיבת ס"ת

מידי שבע שנים בחג הסוכות שלאחר שנת השמיטה, מצווה התורה (פרשת וילק לא, יב) "הקהל את העם האנשים והנשים והטף", ומטרת האסיפה וההתקהלות היא, כמובואר בכתב "למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו את ה' אלוקיכם", לעורר את העם ליראת ה' ולבודתו. והנה בלשון הכתוב מצינו דבר תמורה, שمدגיש שזמנה של מצווה הכהן הוא "מקץ שבע שנים" (שם, ז), היינו כהמשך וסיום לשנת השמיטה, וכמפורט בהמשך הכתוב "במועד שנה השמיטה" – "מווצאי שביעית" (רש"י עה"פ), ולכארה, מה עניין הכהן אצל שמיטה שלפנינו, והלא מטרת התאפסות היא, כאמור, לחזק את ישראל בעבודתם וביראותם למשך השנים הבאות, והי' צריך להיות להיפך, לשנה זו תקירה בשם "שנה ראשונה של שמיטה", ולא "מקץ שבע שנים" הקודמות?

וגם בפירוש רש"י על הפסוק מצינו שמדגיש את שייכותה של שנת השמיטה ל"הקהל" שבஸמוך אליו, שלאחר שמספר שכוונת הכתוב היא לשנה ראשונה של שמיטה", משיק "שהיא השנה השמונית", ולמה קורא אותה שנת השמיטה, שעדרין שביעית נהוגת בה, בקצר של שביעית היוצאת למועד שביעית".

ומוכראים לומר, שישנו קשר מיוחד בין שנת השמיטה ל"הקהל" שלאחריו. עניינו של "הקהל" אינו רק לעורר את העם על ידי קראת המלך בענייני יראת ה', אלא הוא המשיך וחיזוק לעובדות שנת השמיטה שלפנינו: בשנת השביעית מתעוררים בני ישראל בענייני אמונה ויראת ה', ואז בשנת הכהן מחזק המלך ומעודדים להמשיך התעוורויות זו גם על

בזוגע למצות הכהן, יש לדון בגדר היהות תלוי' בכניסת ישראל לארץ, דהא כתיב בה "בבוא כל ישראל לראות את פני ה'" בא מקום אשר יבחר גוי" והיינו לא במשכן שנשע מקום למקום, אלא בבית הבחירה שבמקום קבוע בארץ ישראל (ובפניהם דוד לחיד"א על התורה פ"י דהינו דוקא ביהם"ק שבירושלים, עי"ש מה שנטקתה עפ"ז איך נתקיים המצואה ע"י יהושע שמת הרבה לפני זה, ומקרה מלבד דבר הכתוב דעתה משה ליהושע עצמו להקהל את העם. אבל אולי אף"ל דהינו נמי משכן שלילה, ע"פ המבוואר בספר ראה טז, ובכן תבוא כו, בדף הוא הוי תבוא ביחיד עם עוד מצווה התלויה בארץ (ועי"י הקדמת ומכ"ז בספר דברים. שוו"ת הרובב"ז הייתה עלי" לרגל, עי"י הר המורי לרמב"ם ריש הל' בית הבחירה שהאריך בזה; והרי יהושע מעת שנים רבות לאחר חלוקת הארץ בכלל המקום אשר יבחר ה', והרי אף שם הייתה הדורות בא"א תקטטו וסדר עולם - עי"י סדר הדורות בא"א תקטטו וסדר עולם ספי"א, וצא וחשוב). וא"כ לכארה הוא מגדר אחד עם כל מצווה התלויה בארץ,

אוצרות המקהלה

שש שנים הבאות, עד לשמייטה הבאה. ויש לבאר פרטיו עבودת השנה השבעית, וכייז מצוות "המקהלה" ממשיכה את התתעוררויות של השנה השבעית גם לשנים הבאות.

שמיות האדם, הארץ והפירות

עבודות השמייטה נחלקות לשלשה נושאים כלליים:

שביתת האדם – בשנת השבעית מפסיק האדם מעבודת הארץ של "שש שנים", ומתמסר ל"שבת לה" (בהר כה, ג-ד). עבודה מיוחדת יש בשנה זו, "שם עובדי אדמה", כאשר ישบทו בשנה ההיא, יתעוררו לדרכו את ה" (ספרונו שם). בשנת השמייטה פניו האדם ללימוד התורה, שմביאו ליראת ה' ולשמירת המצוות.

שביתת הארץ – "ושבתה הארץ שבת לה" (בהר, ב), היא השביתה שמצד האדמה עצמה, שאין עובדים בה והיא שובתת מן העבודה הרגילה בכל שנה. **הפקר הפירות** – הפירות שצומחים בשנה זו הם הפקר לכל ואין לבני השדה בעלות עליהם.

שלושה עניינים אלו הם שלושה חלקים בעבודת האדם של השנה השבעית, אשר יבואו לזמן, ותוכנן ממצוות "המקהלה" הוא להמשיך את העבודה והתעוררויות הללו גם על השנים הבאות.

ורוּית הארץ – "לישמש את קוני"

כליתה של מצוות שמייטה היא להגיע להכרה והרגשה ש"אין דבר מיוחד ברשותו רק שהכל בשרות אדון הכל" (חינוך מצוה שפה. וראה מצוה פד), ועובדיה זו נחלקה לשלושה חלקים המתאימים לשולשת פרטיו המצווה האמורים לעמלה:

שביתת האדם – מטרת בריאות היהודי היא כמפורט במשנה (סוף קידושין) "אני נבראי למשם את קוני", אין לאדם בעלות על עצמו, אלא הוא עבר ה', וכל מהותו והוויתו היא לעבד את ה' בכל זמנו וכוחו. גם כאשר עוסק האדם ב"שש שנים תזרע שדר וגורי", וublisher את יומו בعمل הפרנסה, הרי עדין עליו לכונן את כל מעשיו לשם שמיים: שיוכל להתפרנס ולהחיות ולעבד את הש"ית. ונמצא, שגם עסק הארץ הוא חילך מעובודתו ית'.

אך מכיוון שהאדם שקווע וטרוד רוב זמן בעבודת הארץ, קיים החשש שישכח על הכלית בראותו, שככל מהותו היא לעבד את הבורא ית"ש, ולזאת מעניקה התורה את שנה השמייטה, שבה היהודי חייב להתנקק בעבודת הארץ, ולהתמסר לחלוותין לעבודה רוחנית ולדבקות בהקב"ה.

ומשנה זו, נוטל האדם כח ועווז לשש שנים הבאות, אשר גם כשיישוב לעסוק בעבודת

אוצרות המקהלה

חכ"ב ע' 116 ואילך) במ"ש הרמב"ם בהלכות תפלה (פ"א ה"ב) שמצוות תפלה ענינה "שיהא אדם מתחנן כו'" – שזה שהתפללה צריכה להיות באופןן של תחנונים אינו תנאי צרכי או אפילו חייב אבל נוסף הוא על עצם המצווה, אלא דזה הווי תוכנה של מצווה תפלה, דבלא תחנונים חסר בענינה של תפלה.

[ובזה] שונה מצות תפלה לא רק מרוב המצויות שבהן הכוונה היא תנאי צרכי, אלא גם מצות כאלו (כסוכה, ציצית ותפילין) שבהם הכוונה היא חלק מהמצווה (ראה ב"ח ושורע אדרה"ז) או"ח ס"ח ד"ה ויכוין ס"ז). סכ"ה ד"ה ויכוין (ס"א). סי' תרכיה. כי למצות אלו עם היותה הכוונה והמעשה הם שני חלקיים של המצווה שנשנים בכל גדר המצווה, מ"מ המעשה ללא הכוונה נחשב ג"כ כחילך של המצווה¹⁹. משא"כ בתפלה, הרי דיבור התפלה ללא כוונת תחנונים ה"ז חסר בגדר תפלה].

ובן י"ל במצוות המקהלה, שההקהלה ושמיית הפרשיות בלי כוונה ותוכנן הנ"ל, هو לא רק חסרון בהמצווה, אלא ששחרר ב"חפצא" מצוות המקהלה²⁰.

19. אלא שהאדם "לא קיים המצווה כתיקונה אם לא יכוין אותה הכוונה" (ב"ח שם סתרכ"ה).

20. ויל' שזה ניתוטש בחקהלם לבני סוכה עי"ז – שהיראה כר' נכללה באותו הכתוב דהקהל את העם (ראה להלעיל ס"ב בחילוק בין סוכה להקהלה).

להרמב"ם גדר המצווה הוא לא גוף פועלה ההקהלה וקריאת הפרשיות של המלך ושבני"י יבוואר לשם, כ"א נקודת אחת – "חויזוק דת האמת", כוונתם לבם בעת מעמד הקהלה.

וועל פי זה יש לבאר גם הוספה הרמב"ם "ויראה עצמו כאילו עתה נצטווה בה ומפני הגבורה שומעה"²¹, דהיינו שלא קבעה הכתוב אלא לחזק דת האמת, הינו שחיזוק הדת יהי' באופן דפיעול נשבצת (וכמ"ש בפסקוק פרשנותו – וילך לא, יג) "ויראה את ה"א כל הימים גו"), הרי מובן שהכוונה והאיימה וכו' באותו מעמד צ"ל בתוקף גדול ביתר, עד שתזהה המשכת פעולתן ב"כל הימים" – ולכן בכלל החיוב הוא ש"יראה עצמו כאילו עתה נצטווה בה ומפני הגבורה שומעה", כי דווקא כשהאיימה וכו' היא באופן זה הרי אז בכחה לפועל חזוק בדת האמת בכל הימים, בדוגמת מעמד הר סיini²².

ג

עפ"ז יסיק בנדירה המיוחר של מצוות המקהלה,
שהכוונה היא מעוף המצווה

וועל פי זה מובן-Amאי ביאר הרמב"ם כאן את כוונת המצווה (שלא כדרכו ברוב המצוות) – לפי שכונת מצווה זו (איינה כמו ברוב המצוות שמעשה המצווה והכוונה הם ב' דברים, אלא) היא חילך מעצם מעשה המצווה.

ויל' שזהו ע"ד משנה"ת במ"א (לקו"ש

21. ובפרשנות קאי לא רק אלפנוי – מי שאינו יכול לשם כו' – כ"א גם אלפנוי פניו ועל כאו"א. וראה באורוכה לקו"ש חיל"ד ע' 189 ואילך.

התקרא במדור "דורש ואגדה") דברים כוכחים, מה שנחbars עפ"ז בונגער לזכיות מצוות הקהלה בזומה"ז ועפ"ז גם בנוגע לחשיבות ההשתדרות גם בזמננו, לעומת מועד קיומם זה ובחגגה"ס דMOVOT שבעית – להקהלה קהילות בישראל, אנשים נשים וטף ולהזק רת האמת למן ישמעו ויראו לעשות את כל דבריהם עי"ש באורוכה בזה.

אוצרות הקהל

ממצות הקהל].

ולבן נקט הרמב"ם כל דבר זה "ולקרות באזוניהם מן התורה פרשיות שהן מזרזות אותן במצות ומחזקות ידיהם בדת האמת" בהתחלה הגדרת המצוה, כי אני ענין זה במצוות הקהל משאר הדינים שבה – זמנה הקבוע (במושאי יו"ט הראשון של חג הסוכות), מקומה המדויק, וכי הוא הקורא – כי דין אלה הנם פרטם באופן קיומה של המצוה¹³, משא"כ ענין זירוזם במצוות וחיזוק ידיהם בדת האמת – הוא מגוף עצם המצוה.

ועפ"ז יובן גם מ"ש הרמב"ם בה"ז "של קבעה החקוב אלא לחזק דת האמת" בתור ביאור להתחלה ההלכה "וגרים מזרזות אותן במצוות ומחזקות ידיהם בדת האמת", כך נכלל בו החיבור על כ"א¹⁴, שמעמדו ומשמעותו בשעת מעשה תהי' באופן ד"להcin לבם ולהקשיב אונס שנינתה בו בסיני. אפילו חכמים גדולים שידועים כל התורה כולה חיבין לשמו באימה כו'".

[ועפ"ז] יומתק מה שהרמב"ם חשב מצות הקהל למצוה אחת ולא ב' מצות (קדעת הבב"ג (מ"ע כסב פרושים סה) והיראים (סודף"ט, רץ (ובהשלם – רטו, תלג)) – מצוה על המלך שיקרא, ומזכזה שברכו המלך את התורה שיובאו כולם לשם (וראה מש"כ בכיאור הר"י פערלא שם ובח"א עשה ט), כי

13. וראה לקו"ש חל"ד ע' 189 הערא 20.
14. זה שכח הראב"ם בחכמים גדולים "חיבים לשמו בכונה גדולה יתרה" ולא כמו"ש לפ"ז "באימה יראה ונגל ברעדה", יש לומר, כי בחחלת ההלכה מדבר אללה שאנים מכילים ומבניו את הפרשיות הנקראות, ולכן צרכיהם להקשיב אונס לשמו באימה ויראה כו' (שהעיקר הוא דגש והדראה עצם השמיעה ולא מתוכן הדברים הנשמעים, ואין שיר כוונה שלא מבינים תוכן הדברים(*), ואילו בחכמים גדולים האימה יראה הם הם משמיעת (תוין) הפרשיות "בכונה גדולה יתרה".
*) ועד"ז ב"מי שאין יכול לשם" (וראה לחם משנה שם הפירוש בזה). וראה לקמן הערא 17.

אוצרות הקהל

ט

הארץ, ידע וירגש גם עובדת האדמה היא חלק מעבודת ה'. הוא יחשיך כיצד כל מטרתו היא "לשם את קונו", וקיימים את ציווי המשנה (אבות פ"ב מ"ב) "כל מעשיך יהיה לשם שמים", גם מעשי הפרנסה וצרבי הגוף ייעשו לשם שמים בלבד.

אין בכוח האדמה להצמיח התבואה אלא רק מברכת הש"ית

שביתת הארץ – הארץ ומולאה שיכת להקב"ה, וגם טבעה ורגליהו שהיא מוציאה צמחה על ידי שחורים וזרעים אותה, אין זה מכוח עצמה ח"ו, אלא מכוח שנותן הש"ית בקרע.

וכך אמרו בירושלמי (הובא בתודעה אמונה – שבת לא, א, בפיווש אמר "אמונה זה סדר זורעים") שיהודי "מאמין בחו העולם וזרע", ונתקבר בזו (לקוטי שיחות ח"א ע' 216 ועוד) שיהודי הזורע שדהו אינו סומך על טבע האדמה שתוציא יבוליה מכוכה וסגולתה, אלא "מאמין בחו העולם וזרע", שמכיר ויודע שהצמיחה והתבואה מגיעה אך ורק מהשי"ת, "חו העולמים", ובוטח בו שיתין ברוכתו.

ואף שעל פי חוקי הטבע צמיחה התבואה תלוי' בחרישיה וזריעתה שלפני, הנה באה שנת השמיטה ומראה שאין האמת כן, שהרי בשנת השמיטה הש"ית מצוה את האדם להשיב שדהו ולא לזרעה כלל, ועל הטענה "מה נאכל בשנה השביעית", מבטיחה התורה (בהר כה, כא) "ויצויתי את ברוכתי לכם בשנה הששית, ועשית את התבואה לשלש שנים". מציאות זו, שזריעת של שנה אחת תצמיח התבואה המפסקת לשלש שנים, אינה לפי חוקי הטבע הרגילים, וגם אינה בגדרי הטבע כלל. ומהז ייוכחה האדם שצמיחה התבואה והפרות היא "לא בכוחה וסגולתה" (חינוך מצוה פ"ד) של הארץ, אלא "הוא הנוטן לך כח לעשות חיל" (עקב ח, יח).

וכשרואה היהודי את ברוכת הש"ית באופן זה בשנת השמיטה, הרי מתיישבת אצל הכרה זו באופן עמוק, ובשנת השניהם הבאות זוכר הוא אשר אין התבואה צומחת כתוצאה מהחישתו וזריעתו, אלא רק מצד ברכת ה'.

מי הבעלים על נכסיו האדם?

הפרק הפיירות – גם לאחרי היהודי מכיר ומרגש שככל מהותו ותפקידו הוא רק "לשם את קונו", וכל פרנסתו ורכשו לא השיג בכוחו ועוצם ידו אלא מידו של הש"ית הוא זה, מכל מקום עדין יכול הוא לחוש אשר נכסיו שברכו הש"ית והגיעו לרשותו שיכים מהה לו, רק שהוא מהלייט לנצלם לעבדתו ית'.

אך האמת היא אשר גם נכסיו של האדם הם בבעלותו של הקב"ה, ואינם שייכים לאדם כלל. הרי הם כפiquidן בידו שניתנו לו על מנת שישתמש בנכסים עבור רצונו של הקב"ה, והרי הוא שלוחו של ה' ליקח את הרכוש ולהשתמש בו כפי רצונו ית'.

עם ישראל, רק דמטרה של המצוה היא שערית שתיקבצו יחד ישבחו את הישראל על האומות וזה יגרום שעם החשך "ילמוד לדעת את השם . . ויראו את השם". אך נראה דלדעת הרמב"ם איז'ן, אלא גוף החפצא של המצוה עצמה היא חיזוק הדת, והוא גופא המצוה עצמה.

[ובזה יומתק המשך הכתוב דפרשנו]
הקהל את העם האנשי והנשים והטר גורך אשר בשעריך למן ישמעו ולמגן למדרו ויראו את ה"א ושמרו לעשות את דברי התורה הזאת – הינו שהמצוות על מעשה ד"הקהל את העם האנשי והנשים והטר גורך גורו" והטעם ד"למן ישמעו ולמגן למדרו ויראו את ה"א ושמרו לעשות גורו" לא נחלקו לשני פסוקים (כמו במצות סוכה, דכתיב בה (אמור כב, מב-מא) "בסתוכות תשבו גורו" ובפסוק בפ"ע לאח"ז "למן ידעו דורותיכם גורו"), אלא כללם יחד בפסוק אחד¹¹ – משום שאין כאן ב' עניינים¹² (מעשה המצוה ומטרת המצוה), כ"א הכל דבר אחד, שהחדרת יראת ה' בכלל ישראל היא ג"כ עצם מצותה של

11. בעניין זה מצינו כמה חילוקים, חז' ב"למן הנאמר בשתיות לפועלות המצוה, ולודגמא בתפלין (בא, ג, ט) נאמר בפסוק אחד, ובציצית (שלח, ט, מ) בפסוק בפ"ע, והן ב"למן" שנאמר בסchor מצות, לדוגמא בכבוד אביהם (ואתחנן, ט, ט) נאמר בפסוק אחד, ובשלוח הקן (עצא, כב, ז) ובמזהזה (עקב, יא, כא) בפסוק בפ"ע. ואלו הלו יסם כל הדבר ומה המצוה נאמר בפסוק אחד או בכמה פסוקים. ויל"ע אם בכל פסק"מ להלכה באם נאמר בפסוק אחד שהוא פסקי משה ואנן לא פסקין (magila כב, א). ואכן דכ"ג.

12. אף שלדעת היב"ח (טא"ח ס"ח וסתרכ"ה) אף במצות סוכה היידעה היא הילך מהמצוה (וראה שם שנלמוד מהabit למן" שומרה כי עיקר המצוה וקיים הבטחת יועשת את התבואה לשלש הימים", וב"מווצאי שביעית" בעת קריית פרשת ויהי' אם שמעו", מעוררים את היהודי לשים אל ליבו כיצד גם בשנים שהتبואה צומחת למני דפליג עלי בחדיא. אבל במצות הכהן יש עניין, כודלקמן סעיף ה.

ומפי הגבורה שומעה שהמלך שליח הוא להשמי ע"ד דברי הא-ל".

ולכארה גם כאן צריך להבין بما שהאריך בטעם מצוה זו "שלא קבעה הכתוב אלא לחזק דת האמת ויראה עצמו כאילו עתה נצווה בה ומפי הגבורה שומעה שהמלך שליח הוא להשמי דברי הא-ל" – והרי הסברתו טעם המצוה באופן ובוארוך כזה הוא דבר בלתי רגיל בספרו¹³, ספר "הלכות הלכות" [משא"כ בספרו מורה הנבוכים].

ולחבי נראה לומר, דלשיטת הרמב"ם ענינה זה של המצוה, שהוא "לחזק דת האמת" הוא תוכן המצוה וה"חפצא" שלה. להנה בספר החינוך (מצוה תוריב) כ' "משרשיו של המזוזה, לפי שככל עיקרן של עם ישראל היא תורה, ובה יפרדו מכל אומה ולשון להיות זוכין לחמי עד תענגוג נצחי שאין למעלה הימנו בנבראים, על כן בהיות כל עיקרן בה רואי שיקhalbו הכל יחיד בזמן אחד מן הזמנים לשמע דבריה ולהיות הקול יוצא בתוך כל העם אנשי ונשים וטרף לאמר מה הקיבוץ הרוב הזה שנתקבצנו יחד כולם, ותהייה התשובה לשמע דברי התורה שהיא כל עירנו והודנו ותפארתנו, ויבאו מתחוק כך לספר בגודל שבחה והוד ערכה ויכנטו הכל בלבם חשקה, ועם החשך בה ילמדו לדעת את השם ויזכו לטובה ויישמח ה' במעשו, וכענין שכותוב בפירוש ברכתו וمبתייח (שם, יד) "ונתתי מטר ארצכם בעתו . . ואספת דגnek וגורו", ונמצא, אשר צמיחת התבואה היא רק בברכתו של ה'.

וזה בא בהמשך לזה שוראים במוחש שליטה זו של הקב"ה על הטבע בשנה השביעית בקיום הבטחת יועשת את התבואה לשלש הימים", וב"מווצאי שביעית" בעת קריית פרשת ויהי' אם שמעו", מעוררים את היהודי לשים אל ליבו כיצד גם בשנים שהتبואה צומחת כרגילותותה הרי זה רק מברכתו ית'.

ואף עניין זה מודגש ומוחדר בהכרתו של היהודי בשנת השמיטה, על ידי הציין של הפקר הפירות, שככל הפירות צמחו בשדה שלו, הרי הם מופקרים לכל! שככל מוכרים לי היהודי אשר גם בשש הימים הקודמות שבהם מותר לו לקחת את הפירות לעצמו, אין זה מפני שפירוטו אלו הם בבעלותו, אלא גם הוא הפירות שייכים להקב"ה, רק שבשנתיים אלו מינהו הקב"ה שהיה שלוחו להשתמש בהם לצרכי הפרטיהם לשם שמים, ובשנה השביעית בוחר הקב"ה שלא תחת הפירות לבעל השדה אלא לעשותותם הפקר לכל.

"הכל בראשות אדון הכל"

שלושת העניינים המוחדרים אצל היהודי בשנת השביעית: אשר כל עניינו הוא "לשמש את קוני", שהקב"ה הוא "בעל הבית" על חוקי הטבע, ושלכל נכסיו שייכים להקב"ה, צריכים הם להיות אצלו בעלי הבעלות ובהרשותו לא רק בשנת השמיטה, אלא גם בכל ששת השנים הללו של אחריו. והוא תוכן מצוות הכהן, שהמלך קורא פרשיות מסוימות בתורה, שתוכנן הוא שלושת העניינים האמורים, ואותם צריך המלך להחדיר אצל העם לקרה ששת שנים הקורבות.

וכפי שמצוינו, שעיקר קריית המלך לפני העם הייתה ב"פרשת שמע", ומדובר ל"ויהי" אם שמו" וגורם אותה, ומدلג ל"עשרה תששר" כו" (רמב"ם הל' חגיגה פ"ג ה'ג. וראה במקור הדרבים העי' בנטגע לתחילה הקוראה באלה הדברים ובדעת רבי בוה. עי"ש), ובשלוש פרשיות אלו מדובר אודות שלושת העניינים שבעבדות שנת השמיטה:

שביתת האדם, והכרתו בכך שככל מהותו היה "לشمש את קוני", היה תוכן פרשת שמע אשר בה מדובר אודות עובדותו הרוחנית של היהודי: קיבל עול מלכות שמים, לימוד התורה וקיים המצוות כחפילין ומזרזה. והינו, שהמשך לכך שבשנת השמיטה ה'י האדם משוחרר מעבודת הארץ ועטוק כולם בעניינים רוחניים לעובדיו ית', הנה בזמן זה מעורר המלך שוגם בשנים שעובדים בהם את הארץ יש להכיר בכך שככל משך סדר יומו של יהודי הוא אך ורק לשמש את קוני", גם על ידי עסוק הפרנסה.

שביתת הארץ, המדגישה את שליטתו של הקב"ה על חוקי הטבע, מתאימה לפרשת ויהי' אם שמעו" שבאה מבהירה התורה שככל ענייני הטבע כירידת מטר ונתינת האדמה את יבולה, אין תלים בחרישתו וזריעתו של האדם, אלא בכך ש"שמעו תשמעו אל מצוותי" ברכשה זו מבואר שכאשר מציתים לציורי הקב"ה, אזי מעניק הקב"ה את ברכתו ומבטיח (שם, יד) "ונתתי מטר ארצכם בעתו . . ואספת דגnek וגורו", ונמצא, אשר צמיחת התבואה היא רק בברכתו של ה'.

וזה בא בהמשך לזה שוראים במוחש שליטה זו של הקב"ה על הטבע בשנה השביעית בקיום הבטחת יועשת את התבואה לשלש הימים", וב"מווצאי שביעית" בעת קריית פרשת ויהי' אם שמעו", מעוררים את היהודי לשים אל ליבו כיצד גם בשנים שהتبואה צומחת כרגילותותה הרי זה רק מברכתו ית'.

אוצרות המקהלה

יא

אוצרות המקהלה

הפרק הפיירות, הממחיש לאדם איך שכל רכשו שייך להקב"ה, מקביל לפרשיות "עשר תנשר" (ראה יד, כב) ו"כִי תַלְכֵה לְעֹשֶׂר" (תבא כו, יב. וראה רמב"ם שם), אשר בהן מודגש באופן ברור כיצד כל הפירות שייכים להקב"ה, אלא שרוב הפירות משairy הקב"ה ברשותו בכספי "שיהי" שלוחו להשתמש בהם לשם שמיים, וחילק מהפירות מהחוב היהודי להוציא מרשותו למתנות עניות והפרשת תרומות ומעשרות, כי מלכתחילה אינם שלו אלא של הקב"ה.

ענין זה מגיע בהמשך לשנת השמיטה שבה כל הפירות היו באופן גלוי ברשות הקב"ה שמצויה להפקירם, והמלך שקורא בפרשית המעשורות לפני העם, מעורם שיכרו בכך גם בשש הנסים הבאות כאשר רוּב הפירות יהיו לכארוה ברשותם.

וסיום הקראיה היא ב"פרשת המלך", להיות שתפקידו של מלך ישראל מבואר בסה"ק דרך מצוין מצוות מינוי מלך (קח, א ואילך), וראה שם באורך ביאור עניין המלך) שהוא לפחות אצל בני ישראל קיבל על מלכותם שמיים ויראת ה', עד אשר יחושו שהכל בטלים אליו ית' ו"אין עוד מלבדו" (אתחנן ד, לה), ועל כן כאשר רוצחים לעורר את העם על ענייני יראת ה' והאמונה שהכל ברשותו ואין בלבתו, הנה זהו מתקידיו וענינו של המלך.

מדוע "הקהל" הוא בחג הסוכות?

כאשר מסתיימת שנת השבעה, וצריכים לעורר את העם להמשיך את עוניני העבודה הרוחנית דשביעית בשש השנים הבאות על ידי המעמד ד"הקהל", הרי הזמן המתאים ביותר לכך הוא בחג הסוכות דשנה השמנית ש"עדין שביעית נוהגת בה, בקצר של שביעית היוצאה למוצאי שביעית".

כי הנה ברכת ה' "זועשת את התבואה לשולש השנהים", שהتبואה שזרועים בששית צומחת בשלוש שנים, ניכרת עד לשנה התשיעית, וכפי שמבטיחה התורה (ברור כה, כב) "ואכלתם מן התבואה ישן עד השנה התשיעית", ואם כן בתקופה זו ד"מוצאי שביעית" עדין ניכרת שליטותו של הש"ית על חוקי הטבע, שהרי עדין אוכלים מן התבואה שלא גdeltaה בצמיה טבעית, אלא ניכר בה בגלי כח וברכת הש"ית.

ועוד זאת, אשר גם העניין ד"הפרק פיורות" חל עדין בתקופה זו, כי הקצר של מוצאי שביעית "עדין שביעית נוהגת בה", והتبואה שקווצרים בחודש זה אינה לבעלים אלא הפרק.

ואם כן בחג הסוכות עדין ניכר ונרגש אצל היהודי אין שהקב"ה הוא שולט על חוקי הטבע, וגם אשר הכל ברשותו, וזה הזמן המתאים בו יעמוד המלך ויעורר את העם לעמוד באמונותם ועבודתם את הש"ית גם בשש השנהים.

התורה הזאת", ובכ"ז רק זה מפרש מיד בתחילת ההלכה⁷.

ב

יסיק יסוד, דלšíי הרמב"ם הא דהמצווה היא "לחזקת האמת" הוא לא טעם או תוצאה מן המשיה אלא גופה של מצווה

והנראות בזה, דנהה להלן בה"ז (קרוב לסיום ההלכות דמצוה זו) כתוב הרמב"ם: "וגרים" שאינן מכירין חייבין להכין לבם ולהקשיב אונס לשמווע באימה ויראה גילה ברעהה⁸ כיום שניתנה בו בסיני. אפילו חכמים גדולים שידועים כל התורה כולה חייבין לשמווע בכונגה גדולה יתרה. וכי שיאנו יכול לשמווע מכון לבו לקראיה זו שלא קבעה הכתוב אלא חזק דת האמת ויראה עצמו כאלו עתה נצotta בה שהביא⁹ ("בחג הסוכות, בבוא כל ישראל קורין כו") (ושם מפרט גם "מהיכן הוא קורא") – פרט הפרשיות מן התורה שהוא קורא), אף שפרטים אלה מפורשים בכתב הבהיר את פניו ה"א, במקום אשר יבחר להראות את פניו ה"א, וายלו תוכן הפרשיות לא תקרא גו") – וายלו תוכן הפרשיות לא נתפרש בכתב ולא נאמר אלא "תקרא את

7. וודחן לומר שהרמב"ם הוצרך לנחותו תיקף בה"א, כיון שפותחות לשון הכתוב "תקרא את התורה הזאת" משמעו כל התורה [ולשם כן] צרכיהם ללימוד מיוחד (ספר שפטים ז, י). הובא בפרש"י למשנה סוטה שם (מא, א) שקורין רק "משנה תורה בלבד". והוא בארוכה ביאור הר"פ פערלא לסמה"ץ רס"ג ח"ג פרשה י"ד, שלדעת הת"ק בספריו שם (עו"ז) – הוי קורין כל התורה בקהל, ע"ש בארוכה] – כי להז' מספיק לנחותו "ולקלרות באזנים פרשיות מן התורה" שלושן וזה וכבר מורה שאין חיזוק בדורוא את כל התורה, ולא הוצרך להזכיר כל האוריות "פרשיות שון" מזרות אחרות אונס במצאות ומוחזקות ידיים בדת האמת".

8. ראה לקו"ש חל"ד ע' 189 הערא 22 מה שהעירו שבדפוס רומי רם וקווטרא רסט נהא שאין כאן תחלה הלהלה, ושני אונס בזה: א) התבאות "וגרים שאינן מכירין" באותה בהמשך לתהבות שבסוף ההלכה שלפנ"ז "אעפ' שיש שם לועות" והתחלה הלהלה היא "חיבין להכין לבם כו", ב) התבאות "אעפ' שיש שם לועות וגרים שאינן מכירין" הן תחלה העניין.

אבל לכארה בכל אופן אף שי"ל דחיבין קאי על כאו"א, עיקר ההדגשה היא על אלה שאינם מכירום. וראה ליקמן הערא 14.

9. באימה .. ברעהה – לכארה הוא ע"פ ברכות כב, א. אבל שם הוא בכמה שינויים. וראה לקו"ש חל"ד ע' 187 אליל' כהערות שם.

חל"ד שם הערא 23.

וראה סמ"ג מ"ע רל "בקראו המלך את התורה הזאת". ובפרט שגם לאחרי תיאור זה ("פרשיות שהן מזרזות אותו במצות כו") אין מבורר וידוע לאילו פרשיות הכוונה, והווצרך לפרש לקמן (ה"ג) אילו פרשיות קורין, וא"כ למה הוצרך להווסף תיבות אלו כאן, והז' כפל¹⁰.

[ובפרט ששאר פרטיהם עיקריים של המציאות (זמנה ומקום) של קראיה זו,ומי הוא הקורא) לא הזכיר הרמב"ם כלל בהלכה זו (ה"א), אלא כתוב להלן בהלכה ג' – "אימתי היה קורין במצואין יו"ט הראשון של חג הסוכות כו' והמלך הוא שיקרא באזנים ובכוזרת הנשים היו קורין כו" (ושם מפרט גם "מהיכן הוא קורא") – פרט הפרשיות מן התורה שהוא קורא), אף שפרטים אלה מפורשים בכתב שהביא ("בחג הסוכות, בבוא כל ישראל קורין כו") – פרט הפרשיות מן התורה שהוא קורא את להראות את פניו ה"א, במקום אשר יבחר תקרא גו") – וายלו תוכן הפרשיות לא נתפרש בכתב ולא נאמר אלא "תקרא את

3. ובפרט שהרמב"ם מהכתוב לא הביא התייחסות "תקרא את התורה הזאת" ורמזו ב"זוגו" (ראה ליקמן בפניהם). ולדבריו שבחכורתה להל' חגיגת לא הoxicי כל ע"ד קראית ושמירת הפרשיות, אף שהוכין מן המזות ובטהר"ץ, נ"ל בפניהם.

4. להעיר שברמב"ם כאן ה"א לא הזכיר חג הסוכות, אף שכחוב שאור הפרטים שבחכורת (אבל קרובי לו אמר שמסמך על מה שהיעתיק חיבת "בחג הסוכות" בחכורתה שהביא). ובסתמ"ץ שם כ' ומינה להקליל את העם ביום השני של סוכות (במצואין שמייתה). וכ"כ בחכורתה להל' חגיגת "בחג הסוכות". אבל השמיטו מבמנן המציאות שם. ויל"ע בשינוי הלשונות הנ"ל. וא"מ.

5. ראה חזוני ע"פ ותוי"ט סוטה פ"ז מ"ח – שם "תקרא" ילפין שהמלך קורא. וראה בפרטיהם בוגר למה יlipin ממה כתובים ובמצאות הכהן הכל – ליקו"ש חל"ד ע' 187 אליל' כהערות שם. אנציקלופדי תלמודית ערך הקהלה. ושות'ג.

6. גם זה לא העתיק הרמב"ם מהכתוב, נ"ל הערא 3.

אַיְדּוֹשִׁי סָגָרֶז

בְּגָדָר מִצּוֹת הַקָּהָל

ידרך בארכיות לשונות הרמב"ם בהגרות מצוה ווטעה,
ויסק דנרד מיוחד למצוה זו – שהכוונה שבזה היל' מנוף המצוה ממש

(פרשנו – וילך לא, י' ואילך) מקץ שבע שנים
במועד שנת השמטה בחג הסוכות .. הקהל
את העם .. בשעריך וגור'.

וזהנה, לכואורה ייל"ע במה שהאריך
הרמב"ם כאן להסביר שקורין "פרשיות
שהן מזרזות אותן" – שהרוי דרך הרמב"ם
ידיהם בדת האמת" – שהרי דרך הרמב"ם
להקדים (בתחילה ההלכות הדנות באיזו
מצווה) רק תוכן המצווה בתכלית הקיצור
[ראה לדוגמה רmb"ם ריש הל' ק"ש. ריש הל' ח' תפלה.
ובכ"מ^[2], ואח"כ בהמשך הפרק (פרק)
לבר פרטני]. ואמאי שינה כאן מדרכו
ופירש תוכנן של פרשיות התורה ומטרת
קריאתן במעמד הקהיל, ולא כתוב בקיצור
"ולקירות באזוניהם פרשיות מן התורה"
[ויעו"] לשונו המקוצרת בספר המצאות
מ"ע טז "ולקירות קצת פרשיות ממשנה
תורה באזוניהם". ובמנין המצאות בריש ספר
היד: להקהל את העם לשמעו תורה כו'.

2. וראה דריש הל' חגיגות.

א קידם לדرك כל' הרמב"ם בכואו להנידר המצואה

כתב הרמב"ם רפ"ג מהל' חגיגות:
מצאות עשה להקהל כל' ישראל אנשיים
ונשים וטף וכור' ולקרות באזוניהם מן
התורה פרשיות שהן מזרזות אותן במצוות
ומחזקות ידיהם בדת האמת' שנאמר

1. ייל"ע במקורו הראשוני בהלכה של הלשון "דת
האמת" שכותב הרמב"ם הילכה זו (ולקמן בה")
ובعود כמה מקומות (היל' חמץ ומצה פ"ז ה"ד; היל'
מננות עניות פ"י ה"א; היל' מלכים ספ"ד, שם פ"יב
ה"א).
והמקור לעצם תיבת "דת" הוא בחול"ל – ראה
סוכה (בסוף) "הMRIה דתת", פ"סחים (צ"נ, א) "בו
(פסח) המרת דת פולחת", פ"ד"א רפמ"א "דת
אבותינו", [ומה שונמצא בקרוא (אstor ג, ח) הלשון
"דתתיהם שנות"], הרי שמעזם זה שעל נבי' שיש
לים רק "דת" אחת אמר הלשון "דתוות" לשון
רבים – מוכחה דבלשון תורה פירוש "דת" הוא
"מנגה" (ראה תרגום לאstor שם)].
אבל ל' זו "דת האמת" לכואורה איןנו נמצאת
במקורות לפני ש לפניו הרמב"ם. ובכינויו (מ"ד, ג.
מ"ה, כ, כג) – תרגום ר' יהודה אבן חיון (שבנו
ר' שמואל תרגם המר"ג כר' בזמנו הרמב"ם) – נמצאת
"דת האמתית".

משא"כ בפירושו על התורה, כתב רשותי
פרטים אלו בפירושו על "תקרא את התורה",
ומשמע שפרטים אלו הם דין במצוחה הקהיל,
זהה שהמלך הי' קורא, ועל בימה של עץ דוקא,
הוא כדי שבל ישראל ישמעו את דברי התורה
הנאמרים בהקהל. ודוק.

שנת הקהיל

הקהל את העם האנשיים והנשים והטף
(לא, יט)

מצינו בדברי חז"ל (מיליה ז, ב. סנהדרין צ, א,
ועה) שכל השנה שלอาจารי שנת השmittה נקראת
בשם "מווצאי שביעית".

והנה, בקשר למצאות יובל מצינו (בהר גג,
יג, ובכ"מ) שכל השנה יכולה נקראת בשם "שנת
היוובל", דעת"פ שככל השנה יכולה יש דינים
מיוחדים, מ"מ אין השנה נקראת ע"ש הדינים
השיכים לכל השנה, אלא בשם יובל "על שם
תקיעת שופר" (יש"י בהר כה, יג) שהתקיימה ביום
הכיפורים (בהר שם, ט). ונמצא דלמרות שמצוות
התקיעה היא פעולה שנטקינה ביום אחד
בשנה בלבד, מ"מ כל השנה יכולה נקראת על
שם מצואה זו.

ויל' שעדי"ז הוא בקשר למצאות הקהיל,
دلמרות שקיים מצות הקהיל הוא בחג הסוכות
 בלבד, מ"מ כל השנה יכולה נקראת "שנת
הקהל", שהרי תכלית מצות הקהיל אינה פעולה
ה"קהל" עצמה, אלא התוצאה ביום שלอาจารי
זה, "ליראה גוי כל הימים" (וילך לא, יג).

ועפ"ז יומתוק לשון הכתוב בונגע לקביעת זמן
הקהל "מקץ שבע שנים במועד שנת השmittה"
(וילך שם, י), ומפרש רשותי "בשנה ראשונה כו' שנה
שמנינית כו' קורא אותה שנת השmittה כו'",
שהטעם להדגשה "במועד שנת השmittה" הוא
המלך נלמד מ"פרשת המלך" ומידני המלך
הוא. וכן בונגע ל"בימה של עץ" משמע מלשון
המשנה שהוא מכבוד המלך, שהרי הלשון שם
הוא "עוושין לו בימה של עץ", שהבימה נעשית
בשביל המלך, ומשום כבודו.

דין בהקהל או דין בכבוד מלכות?

וקרא את התורה היאת
המלך ויה קורא מטה אל הרובים כדי במא
של עץ שהוא עשו בערוה
(לא, יא, ריש')

בונגע לדין קריאת משנה תורה ע"י המלך
בהקהל ידועה החקירה (ראה ביאור הר' פערלא
לשם"ץ וס"ג ח"א מ"ע טז. ח"ג פרשה י. וуд) אי הוי
דין במלך, שאחת מצוחות המלך היא שעליו
לקראו בס"ת בהקהל, או דהוי זה דין במצוחות
הקהל, שהפרושים שנקרוואות אז צריכים להקריא
ע"י המלך. וכן יש לחקר בונגע ל"בימה של
עץ", האם נעשתה ממשום כבודו של המלך,
שמכין שהוא הקורא, הנה לכבודו בונים "בימה
של עץ", או שהוא מדיני מצוחות הקהיל, ש כדי
ישמעו ישראל את דברי התורה עשו "בימה
של עץ".

ובפשטות חקירה זו תלוי מהיכן למדים
הدين שהמלך קורא בתורה בהקהל, האם למדים
פרשת המלך – משמע שהוא מדיני וחובי
המלך, אך אם למדים מהנאמר בפרשנו בפ'
הקהל, משמע שהוא מדיני הקהיל.

והנה, בפרשנ"י לש"ס (סוטה מא, א ד"ה שנאמר)
כתב "ואותה קרייה עיל מלך היא כתנית באספר
בפרשת המלך את משנה התורה הזאת", ומשמע
קורין ביום הקהיל אלא במסנה תורה", ומשמע
שמפרש שדין קרייה זו היא מחובי המלך,
דכן הוא ממשעת פשנות לשון המשנה (דילעלי'
קי פירושו) "זהו יושב עלי' חוץ הכנסת נוטל
ס"ת וונתנה לרראש הכנסת כו' לسان כו' לכיה"ג
וכיה"ג נונתנה לממלך, קורא יושב", שככל פרטיהם
אלו "כמה משום כבודו דמלך" (סוטה שם ע"ב)
הם, ולכן מפרש רשותי "גם קריית התורה ע"י
המלך נלמד מ"פרשת המלך" ומידני המלך
הוא. וכן בונגע ל"בימה של עץ" משמע מלשון
המשנה שהוא מכבוד המלך, שהרי הלשון שם
הוא "עוושין לו בימה של עץ", שהבימה נעשית
בשביל המלך, ומשום כבודו.

לא יצאו וכיו"ב, אלא בכל מי ששירק להביואו,
ואפלו נולד לח' ולא גמרו שעריו וצפרניו (ראה
שו"ע הרב או"ח ש"ל ס"ח) מחייבים להביואו "لتת
שבר למבאים", וק"ל.

בין "בשעריך" ל"בקרב מהניך"

הקהל את העם נ' ונך אשר בשעריך
(לא, יט)

בנוגע למצות הכהל כתוב הרמב"ם "הקריה
 והברכות בלשון הקודש כר' ואעפ' שיש שם
לועוזות וגורים שאינם מכיריים - חייבם כר'
 לשמווע" (היל' חגינה פ"ג ה"ה).

ויש לומר שהמזכיר לו השם "גורים" שאינם
מכיריים חיבים לשמווע את דברי התורה
הנאמרים בהקהל הוא מלשון הכתוב "וגרך אשר
בשעריך":

בשאר המקומות בכתב נקראו הגרים "גור"
אשר בקרב מהניך" (ר"פ נצבים) או "הגר הגר
בתוככם" (בא, יב, מט, ועוד), אך כאן נאמר "וגרך
אשר בשעריך".

והנה, "בקרב מהניך" או "הגר בתוככם"
מורים על אלו שלא נתגיריו מקורו כי אם נכנסו
כבר "בתוככם" וב"בקרב מהניך", ומיכרים לשונן
ומנהיגי ישראל. אך הגר "אשר בשעריך" מורה
על מי שرك עכשו ונכנס לשעריך" ונתגיר,
ועדיין לא הספיק להיכנס "לתוכך" המחנה,
ולימוד המנהיגים והשפה וכו"ב.

ומלמדנו הכתוב, גם גור כזה חייב להשתתף
במעמד הכהל - אף שאינו מבין. ומהז מוקור
מפורש לדברי הרמב"ם דלעיל.

חיווב הכהל – מאיזה גיל?

הכהל את העם האנשי והנשים והטף
וומפע – ללה באם, להת שבר למכאים
(לא, ב, ריש)

בזמן חיווב "הטף" לבוא ל"הכהל" כתוב
המנחת חינוך "נראה דתיכף שייצאו מכל נפל
או בנולד שכלו רוחם חדשיו" (מצה תרכז).

ובדבריו לכארה צע"ג, שהרי מצוות הכהל
היא מ"ע מן התורה, וספיקא לחומרא, וא"כ גם
קדום שייצאו מכל נפל וודאי ציריכים להביאים.
ובאמת יש לומר שגם קודם שייצאו מכל
נפל יש להביאים, אך אין רק מטעם שספיקא
לחומרא:

בטעם הבאת הטף כתוב רשי' (ומקורו מהתגינה
ג, א) שהוא "لتת שבר למבאים", וא"כ, תיכף
משנולד ילד מחוייבים להביואו, שהרי אין הכוונה
בהבטתו שהוא למד וישמע, אלא כדי "لتת
שבר". ונמצאה, שברגע שאפשר הדבר להבייא את
הטף "لتת שבר" שננו למ"ע מן התורה להבייא
גם "טרף" זהה.

וראה גם תויו"ט למגילה פ"א מ"ג: "ווטך
לא באו אלא כדי ליתן שבר למבאים... וא"כ
אפי' הוא קטן כמהות שהוא יש שבר למבאים
ומביבאין אותו" [sic].

ומעתה יש לומר שהוביל הבאת הטף גם קודם
שיצאו מכל נפל, אין רק מטעם שספיקא
לחומרא, כי"ל, אלא שמחוייבים להביאים
מנורות וודאי, שהרי חד טעמא הוא לכל הטף
- "لتת שבר למבאים", ובזה אין לחלק בין
הגיעו לחינוך או לא הגיעו, בין יצאו מתרות נפל

וכמשל שהאב שאוהב את הבן, והבןואה את
האב, שהם גוף אחד, שיש להם גגונעים זה על
זה, וכל אחד בעצמו אינו בשלימות ואין רק חצי
צורה, ושניהם ביחד צורה שלימה".

ונמצא ש"חצירות" רומיות לעבודת החיבור
והדביקות של ישראל עם הקב"ה, שיתחברו
ה"חצירות" ויתאחדו לצורה שלימה.

ועל פי זה טובן משמעות התקיעה בחצירות
להקהל את העם:

"הכהל" עניינו שיבאו ישראל לבית המקדש
לשמע תורה מפי המלך "למען ישמעו ולמען
ימודו ויראו את ה". וכל אחד מישראל מהוויב
לבוא, גם מי שהוא בדרגת נסוכה, כדי להתעלות
בעבודתו וקיומו לה".

ותפקיד הכהנים הוא לעזר ולהקהל גם
אל הנמצאים "בגדדים ופרצאות", והיינו שהם
"רוחקים" מבית המקדש ומדברי קדושה, גם
הם יבואו להתקהל ולהתקרב להקב"ה.

ולכן נפעלת הכהלה זו על ידי החצירות, כי
ההצירות מורות על עבודה זו, לחבר ולהקהל
כל אחד מישראל, שיתדבק עם הקב"ה, כדי
שביחיד היו צורה אחת שלימה.

כהן הוא", כי בזה מוכח שלא הפנים תוכן עניין
הכהונה, שהוא להעלות ולקדש גם הדברים
התחthonים והנמנוכים. ודוקא הכהן המקהיל
את העם - הרי זה מוכח שגם עבדתו בכל
שאר שנות המשמיטה הייתה כדברי, וכראוי לכהן
אמיתי.

הקשר בין "הכהל" ל"חצירות"

בנוגע למצאות הכהל איתא בתוספתא "אותו
היום הנהים עומדים בגדרים ופרצאות, וחצירות
של זהב בידיהם, תוקען ומריעין ותוקען
[להקהל את העם אל בית המקדש]. כל כהן
שאין בידו חצירות אומרים זומה זה שאין כהן
הוא" (סוטה פ"ז, ח).

ויש לבאר הקשר בין הכהל העם לחצירות
דווקא, בעבודת האדם לנונו:

כ"ק מורהנו המגיד מעוזיריטש נ"ע מפרש
(או תורה מה, ד אייל) את הפסוק "ועשית שתי
חצירות", ש"שתי חצירות" הוא נוטריון
"שתי חצירות", והיינו שני חצאים של דבר
אחד. ד"חצירות" אלו רומיות על הקב"ה
וישראל שהם מאוחדים בדבר אחד ממש.

הו"א" (סוטה פ"ז, ח).

ולאורה צrisk ביאור: הרי עיקר עניין הכהנים הוא לעמוד לשרת בבית המקדש, וא"כ מה שיכותם המינוחת למצות הכהן, עד כדי כך, ש"כל כהן שאין בידו חוצצות דומה שאין זה כהן הו"א?

ויש לומר הביאור בזה:

תוכן עניין הכהונה מבואר בכתב שם אלו ש"ישמו קטרורה באפר וכלייל על מזבחך" (ברכה לא, י), והינו, עבודת הקטורת ועובדות הקרבנות. והנה, תוכנן הרוחני של שתי עבודות אלו, הוא העלתת דברים תחתונים ושמיים לקודשה להיות ריח ניחוח לה". שהריה, התוכן הרוחני שבקרבנות הוא ש" בקרבנות ה"י כל החיה עולה לה" על ידי בהמה אחת, וכל הצומח על ידי עשרון סולת אחד בלבד בשמן" (תניא פ"ד), הינו לפועל גם הצומח והחי, שהם בדרגת נומכה יותר מאדם המדבר, גם הם יתعلו לקודשה. וביתר מודגש זה בעבודת הקטורת שהיה במסמנים שאין ראיהם למאכל אדם, עד שבין הסממנים הייתה גם החלבנה שריחה רע (כריות וב), שבזה מ戎נו שתוכן הקטורת הוא להעלות גם הדברים שם במודרגה נומכה ביותר, וגם אותם להקטיר ולהעלות לקודשה נעלית.

ונמצא, שעיקר עבודת הכהנים הוא להעלות גם דברים גשמיים, נומכים ותחתוניים, לקודשה נעלית ביתור.

ועל פי זה מובן מה שדווקא הכהנים היו אלה שעלהם ה"י מוטל להקהל את העם כולל בית המקדש, כי תוכן מצות הכהן הוא שעל כל ישראל ככל להיקל ולבוא למקדש "למען ישמעו ולמען ילמדו ויאו את ה", ור' יונין, שמצוות שאהה בדרגת נומכה, שיתעללה בעבודתו ויתפרק יותר להשיית, ותפרק זה - להעלות ולקרב לה. גם אלו שהם בדרגת נומכה - הוא הוא תוכן עבודה הכהנים.

ולכן, זהה הבחינה אם "כהן הוא", אדם אין הכהן יוצא להקהל את העם - "דמותה זה שאין

הובא לקמן באורך במדור "חידושים סוגיות".

ונמצינו למדי דבר נפלא בעניין הנצחות דעתות הכהל:

ידוע הביאור בזה שהتورה היא נצחית בכל זמן ובכל מקום, אכן שכ"כ מצות התורה הן תלויות בזמן ובמקום, בכהנים ובבלום ובשאר תנאים, מ"מ תוכן המצאות ברוחניות בנפש האדם קיים בכל זמן ובכל מקום.

אמנם ברוב המצאות התוכן הרוחני והכהונה שבמצואה הוא רק פרט או תנאי בלבד, ונמצאו, שנצחיות המצואה איננו נוגע לגוף ועצם המצואה, ולא ניתן לקימנו בכל מקום וכל זמן, ורק בפרט מסוימים הוא המצואה נצחית.

משא"כ במצאות הכהל, שבה תוכן המצואה "חזק דת האמת" הוא מעצם המצואה כנ"ל, הנה מכיוון שתוכן וכונה זו (חזק דת האמת) נצחית האו, נמצא שהנצחיות במצאות הכהן היא במידה מרובה יותר מאשר המצוות.

והנה, ידוע פ"י האריז"ל במ"ש "הימים האלה נזכרים ונעים" (אסתור ט, כה), דכאשר מגיעים בתקופת השנה לזמן המאווערות שאירעו בפעם הראשונה, הרי כאשר מאורעות אלו חוזרים ונזכרים כדבער, הרי ע"ז "נעשים" ונמשכים ואותם הענינים דפעם הראושנה (רמי"ז בספר תקון שובבים, הובא ונת' בספר לב דוד להחיד"א פ"כ ט).

ועפ"ז יש לומר, אשר ע"ז שכ"א ישתדל לעשות ולקיים את הענין דהקהל בנפשו פנימה, ועאכו"כ אם ישתדל לקימנו גם ב"אמות שלו, בשכונתו ובעירו וכי"ב" - להקהל אנשים נשים וטף במשך ימי חג הסוכות בכונה "למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו את ה" וא"ו שמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת", הרי זה יפעול גם בכללות בני"י "חזק דת האמת".

הקהל וכהונה – הינו חז?

בנוגע למצאות הכהל איתא בתוספות" א"ותו היום הכהנים עומדים בגדרים ופרצות, וחוצצות של זהב בידיהם, תוקני ומריעין ותוקען [להקהל את העם אל בית המקדש]. כל כהן שאין בידו חוצצות אומריין דומה זה שאין כהן

להקהל את כל התכונות למקדש

ככאיל שישראל לאוות את פיה נ"י הקהל את העם, האנשים והנשים ורטף ווין (לא, י"ט)

ידוע המאמר (ראה וראשית חכמה שער האהבה פ"י, ועוד) על הפסוק "וועשו לי מקדש ושכנתו בתוכם" (תרומה כה, ח) שיש להשכנן את השכינה בתוך כל אחד ואחד מישראל" ולבנות מקדש לה' בלבבו פנימה. ועפ"ז יש לבאר גם התוכן הפנימי שבמצאות הכהל:

במצאות הכהל מודגש שיש להקהל את האנשים והנשים ורטף", אשר לכל אחד מסוגים אלו ישנה תוכנה מיוחדת. אנשים - מהם תוכנה של כוח להניג, ולהיות מורי דרך בהתנהגות כללית, גם מחוץ לבית. נשים - הן מנהלות את הבית, מהןכות את הטף וכו'. הטף - הם המתהננים, המודרכים על ידי הוריהם ונדרכיהם.

כן גם ב"עולם קטן זה האדם" (תנחותמא פקודי ג. ועוד) קיימים כל תוכנות אלו. יש לכל אדם מצבים בהם הוא צריך להניג ולהשபיע משביבו - אנשים. כן גם יש מצבים בהם כל אדם צריך קרין את ביתו הפרטני - נשים. ויחד עם כל זה קרין כל אדם להיות גם תלמיד ומחונן, כלשון חז"ל "אייזה חכם הלומד מכל אדם" (אבות פ"ד מא"א) - טפ.

ו-tonen מצות הכהל" הוא שעל האדם להקהל" ולאוסף את כל תוכנותיו השונות, "אנשים נשים וטף", ולהכין-[ב"בית המקדש"] הפרטני שלו, בתהමשות לדבר המלך, זה הקב"ה, עד שכל תוכנותיו יהיו חדורות ב"ליהאה את ה".

נצחיות מצאות הכהל

בנוגע למצאות הכהל מצינו שתוכן המצואה "חזק דת האמת" (רמב"ם הל' חגיגה פ"ג ה"א) וכוננות הלב והאימה שבמעמד הכהל הם מעצם המצואה (ראה באורך במקור הדברים מה שנתבאר בזה, רגש של התנסחות - היפך הקודשה).

"בימה" ותוקף – רק "של עין" וב"עוזה" בלבד!

תקרא את הוויה הזאת נס כל ישראל באיהם המליך הי' קורא כי על בימה של עין שהוא עוזה (לא, י"א, ר"ש)

יש לבאר דברי רשי" אל בעבודת האדם לكونו:

תוכן מצאות הכהל בעבודת האדם הוא שיקבץ ו"יקהיל" האדם כל כוחות נפשו, עם כל מחשבותיו, דיבוריו ומעשיו, לטור בית המקדש הפנימי שבלבו פנימה, שייהיו כולם קודש. והמכoon הוא "למען ישמעו ולמען לימדו ויראו את האALKIM" (לא, י"ב), לבוא ליראת ה'.

ובזה אמרו תנאי, שם ורזה האדם לבוא ליראת ה' אמיתי צריכה היראה להיות מיסודת על "המלך ה' קורא" שהוא ביטול האדם בהתנהגות כללית, גם מחוץ לבית. נשים - הן מנהלות את הבית, מהןכות את הטף וכו'. הטף - הם המתהננים, המודרכים על ידי הוריהם ונדרכיהם, ולכך, כדי לבוא ליראה אמיתי חשבות עצמו, ולכן, יכול להיות שבבודתו תה' מעורבת הרגשת הרוי זה רק אם יבטל עצמו כלל ל"מלכות שמים".

אך, כאשר האדם מבטל את עצמו כלל, עלול זה לפעול עליו שייהי אסకופה הנדרשת, ולא יוכל לעשותות בעבודתו כראוי. וזה שבעבדה זו צריך להיות "בימה", והינו, שעבודתו צריכה להעשות מתוך תוקף וה坦שאות - "יתגבר כארוי" (טוש"ע בתחילת).

אלא שב"בימה" ותוקף זה צריכים להיות שני תנאים:

א. "של עין" – "בימה" זו נעשתה באופן עראי מ"ען", לרמז שיש להשתמש ברגש זה של תוקף רק באופן עראי, ולעת הצורך בלבד. ב. "בעוזה" – יש להשתמש ב"בימה" זו בעינוי קודשה בלבד, אך כאשר אין בו מכב של קודשה", הנה אם ינגן בתוקף עלול לבוא מזה רגש של התנסחות - היפך הקודשה.